

نظریه پردازی در تبعید

- سرشناسه: علیمحمدی، حجت‌الله، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور: نظر به بردازی در تبعید/ حجت‌الله علیمحمدی
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۵۴۰ ص؛ ۱۴۶۶*۲۱/۵ س.م.
فروست: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۱۶۷
تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی؛ ۴۸.
شابک: ۰۱۵-۶-۲۷۱-۶۲۲-۹۷۸-۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۵۰۵.
موضوع: خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران،
۱۳۳۸-۱۳۷۹. -- تبعید
موضوع: Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI-- Exule
(punishment)
موضوع: خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران،
۱۳۳۸-۱۳۷۹. -- دیدگاه درباره ولایت فقیه
موضوع: Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI-- Views
on wilayat al-faqih
موضوع: ولایت فقیه
موضوع: Wilayat al-faqhi
شناسه افزوده: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی
رده‌بندی کنگره: DSR ۱۵۷۷
رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۲
شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۱۰۰۵۴
وضعیت رکورد: فیبا

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: نظریه پردازان در تبعید

مولف: حجت‌الله علی‌محمدی

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ قیمت: ۱۰۵۰۰۰ تومان

حروف چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۷۱-۰۱۵-۶

ISBN: 978-622-271-015-6

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

ارزیابان: دکتر محمد شجاعیان، محمدعلی صدرشیرازی، حسین شادمهر

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۷	پیش‌گفتار
		بخش اول:
۲۳	ورود امام به نجف؛ لطف خقیه‌ی الهی
۲۵	مقدمه
۳۱	فصل اول: تبعید به عراق؛ هدفمند یا از سر تصادف
۳۱	گفتار اول: تبعید به ترکیه؛ فرصتی برای یافتن راه حل
۳۷	گزینه‌های پیش روی رژیم پهلوی
۳۷	الف: تمدید زمان تبعید در ترکیه
۴۷	ب: بازگرداندن امام به ایران
۴۹	ج: تبعید به کشوری دیگر
۴۹	گفتار دوم: علل تبعید امام به نجف
۵۷	سکوت حوزه‌ی نجف در مسائل سیاسی
۶۲	بایکوت سیاسی امام

- ۶۳.....فرونشاندن التهاب تبعید
- ۶۵.....ثمربخش ترین در ارزیابی سران رژیم
- ۶۸.....نظارت بیشتر
- ۶۹.....ویژگی های عراق و نجف
- ۷۳.....علل گوناگون دیگر
- ۷۷.....فصل دوم: روایت استقبال از یک تبعیدی
- ۷۷.....گفتار اول: روایت ورود امام به عراق
- ۸۶.....گفتار دوم: روایت سامرا
- ۸۹.....گفتار سوم: امام در کربلا
- ۹۷.....گفتار چهارم: استقبال در نجف
- ۱۰۷.....فصل سوم: امام و عالمان نجف؛ دیدوبازدید اولیه
- ۱۰۷.....گفتار اول: دیدارها با امام
- ۱۱۹.....گفتار دوم: بازدیدهای امام

بخش دوم:

- ۱۳۱.....حوزهی نجف در آن ایام
- ۱۳۳.....مقدمه
- ۱۴۱.....فصل اول: حوزه نجف و حوزه قم؛ مشابه یا متفاوت
- ۱۴۲.....الف: سیاست
- ۱۵۱.....ب: فلسفه، عرفان، تفسیر، رجال و ...
- ۱۵۴.....ج: تبلیغ و امر به معروف
- ۱۵۷.....د: خلاقیت و نوآوری
- ۱۶۳.....ه: رفتار اجتماعی

فصل دوم: امام خمینی و علمای مقیم عراق؛ تعامل یا تقابل ...	۱۶۷
سید محسن حکیم	۱۶۹
سید محمود شاهرودی	۱۸۸
سید ابوالقاسم خویی	۱۹۵
میرزا حسن بجنوردی	۲۰۶
سید عبدالاعلی سبزواری	۲۰۸
میرزا باقر زنجانی	۲۱۰
شیخ حسین حلّی	۲۱۴
سید عبدالله شیرازی	۲۱۶
سید محمد شیرازی	۲۱۷
سید محمدباقر حلّی	۲۲۴
سید محمد روحانی	۲۵۷
برخی علما و طیف‌های دیگر	۲۶۲

بخش سوم:

سیاست امام در آماده سازی فکری حوزه نجف	۲۷۳
فصل اول: فعالیت های ایجابی	۲۸۱
تعامل با مراجع	۲۸۲
ارتباط با طلاب و سایر اقشار	۲۹۲
فصل دوم: برخوردهای سلبی	۳۱۵
منع تبلیغ و ترویج از خود	۳۱۵
سخت‌گیر در برابر دشمن	۳۳۳
صبور در برابر ناجوانمردی‌ها	۳۳۸

مقدمه

«رهبری» در انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، نه تنها همچون تمامی انقلاب‌های جهان یکی از اضلاع اصلی به شمار می‌رود؛ بلکه ثقل این ضلع در آن حد مجال تبلور یافت که حتی تئوریسین‌های شهیری که پیش‌تر، نقش این عنصر در یک انقلاب را فرعی و در حد «موج‌سواری» می‌دانستند، بر خطای خویش اذعان کردند.

بازخوانی توصیفی-تبیینی حوادث انقلاب اسلامی گواه نقش بی‌بدیل امام خمینی (ره) در تمامی مراحل آن از شکل‌گیری و نضج گرفته تا محتواسازی و اوج‌گیری است. رژیم پهلوی پس از وقایع پانزده خرداد ۱۳۴۲ کیان خویش را در برابر پدیده‌ای ناشناخته و نوظهور متزلزل یافت: رهبری روحانیت، در قامت بنیان‌گذار یک انقلاب و نه جنبش و نهضتی روینایی. این قیام خون‌بار و آشکار شدن پایگاه اجتماعی و نفوذ امام خمینی، تصمیم‌سازان رژیم را به‌طور جدی به اندیشه‌ی تقابلی سوق داد که خروجی آن، تبعید ایشان با هدف حذف و به حداقل رساندن دامنه‌ی کنش و اثر رهبر نهضت اسلامی بود.

دوران اقامت طولانی و سیزده‌ساله‌ی امام خمینی در نجف در شرایطی آغاز شد که هرچند در ظاهر، فشارها و محدودیت‌های مستقیم در حد ایران و ترکیه وجود نداشت؛ اما به هر روی برخی سنگ‌اندازی‌های حکومتی و

به‌ویژه مخالفت‌ها، کارشکنی‌ها و زخم‌زبان‌ها از ناحیه‌ی روحانی‌نمایان و متحجرین در حدی بود که امام صبور، بارها از سختی شرایط مبارزه در این سال‌ها به تلخی تمام یاد کرده است. با این وجود، هیچ‌یک از این مصائب و دشواری‌ها نتوانست ایشان را از مسیری که آگاهانه انتخاب کرده بود بازدارد. محمدرضا پهلوی بر آن بود که می‌تواند با دور نگه داشتن امام خمینی از توده‌ی مردم، رگ حیات تطورات نهضت اسلامی را قطع نماید؛ اما سیر وقایع به‌گونه‌ای دیگر رقم خورد. شاید رژیم نتوانست با تبعید امام، سیر سریع تحولات اوان دهه‌ی چهل علیه حکومتش را چند سالی به محاق فرستد؛ اما ناخواسته، فرصت بی‌بدیل محتواسازی و نهادینه‌کردن ایدئولوژی اسلام ناب در بنیادهای اجتماعی ایران را در اختیار امام خمینی و روحانیت مبارز گذاشت.

امام خمینی از ابتدای ورود به نجف کوشید مسلمانان را با طاعت و بیرونی، درون انفسی و وظیفه‌ی همگان در مبارزه با آن آشنا سازد. ایشان علاوه بر مبارزات سلبی، به لحاظ ایجابی و به‌طور کلان جامعه را آرام‌آرام با آرمان‌شهری بالاتر از غایات مادی آشنا ساخت تا آنکه در اواخر دهه‌ی چهل، فضا را برای طرح نظریه‌ی غایی خود یعنی حکومت اسلامی مبتنی بر ولایت‌فقیه مساعد یافت. طرح این نظریه در ایران خان‌زده‌ای که بالاترین چشم‌انداز آزادی‌خواهانه‌اش مشروطه‌ی شکست خورده بود، نقطه عطفی در نهضت اسلامی به شمار می‌رود. این اقدام، در ضلع رهبری، جایگاه شخص امام خمینی به‌عنوان احیاگر این باب فقه را بیش‌ازپیش به مثابه رهبر یک نهضت تثبیت نمود؛ در ضلع ایدئولوژی، یوتویپایی آسمانی و مبنایی منقح برای پویایی جامعه‌ی شیعی را در اختیار گذاشت و در بُعد توده‌ای و انگیزشی، خونی تازه در رگ‌های انقلابیون جاری ساخت.